

Motion till riksdagen

1989/90:L722

av Elisabet Franzén m.fl. (mp)

Konsumentmakt

Vår parlamentariska demokrati undergrävs, om arbetet med att anpassa Sverige till EG och Europa fortsätter som hittills, och då kommer konsumenten att avlösa medborgaren som samhällets basenhet.

Det ena samhällsområdet efter det andra "harmoniseras" nu i rask takt för att passa ihop med EG:s fysiska och juridiska strukturer och opinionen glider väloljat förbi en av de största tvivelaktigheterna i EG:s uppbyggnad: Organisationens påfallande brist på demokrati i västerländsk, parlamentarisk mening.

EG saknar som bekant ett verkligt parlament. "EG-parlamentet" är visserligen folkvalt, men det är i praktiken bara ett rådgivande organ. Makten ligger samlad i ministerrådet och kommissionen. Dit är vägen från valutorna oerhört lång. Däremot är vägen dit förbluffande kort från de stora affärskoncernernas styrelserum. (Den berömda vitboken om EG:s inre marknad bygger ju till exempel på ett förslag direkt från Philipskoncernen.)

Detta system skulle antagligen ha mött betydande motstånd om inte opinionen varit väl förberedd. I årtal har vi fått lära oss – från förlag som Timbro och Ratio, från SAF:s informationsavdelning, från ledaskribenter, närradiostationer och faktiskt från en och annan politiker – att demokrati inte längre skall definieras främst som majoritetsbeslut i ett parlamentariskt system grundat på allmän och lika rösträtt.

Enligt den nya definitionen skall demokrati istället främst vara liktydigt med ett minimum av politisk inblandning i samhällslivet. Skatterna, dvs. den del av nationalförmögenheten som parlamentet kan råda över, skall vara låga. Så många frågor som möjligt skall avgöras i icke-politiska former på den fria marknaden.

Inom EG och dess intressesfär håller just detta på att hända. All väsentlig makt över samhällsutvecklingen lyfts bort från de folkvalda nationella parlamenten och placeras i icke folkvalda, överstatliga organ som fungerar i intim samverkan med marknads ledande företag.

Man är utan tvekan på väg mot det, som enligt vissa ideologer är demokratis höjdpunkt: Den enskilde erbjuds stora valmöjligheter bland ett brett utbud av varor och tjänster på marknaden, samtidigt som värdet av hans röst i parlamentriska val devalveras och hans möjlighet att påverka de övergripande besluten om samhällsutvecklingen minskar.

”Konsumenten” avlöser därmed ”medborgaren” som samhällets basenhet.

Mot. 1989/90
L722

Vad gör den socialdemokratiska regeringen åt det?

Bromsar regeringen harmoniseringen och försöker stoppa den? Nej, den marscherar oförtrutet vidare.

Försöker regeringen att skapa en ersättning för det parlamentariska inflytandet genom att ge människor ett reellt inflytande och en verklig makt i deras egenskap av konsumenter? Nej, på intet sätt.

Konsumentverket föreslås få 8,25 per innevånare under nästa budgetår för konsumentstöd. Detta skall jämföras med företagens reklamkostnader som har beräknats till 4 700 kronor (inkl moms) per person och år.

Forskningen och utbildningen i ”konsumentkunskap”, som redan nu är liten, håller på att försvinna som högstskoleämne av brist på resurser. Det sker i ett läge där behovet av kunskaper om konsumentekonomi blir allmer uttalat av även andra orsaker.

Inom miljöpartiet anser vi att harmoniseringen till EG:s inre marknad måste upphöra innan vår demokratiska tradition lidit obotlig skada. Om riksdagens majoritet till äventyrs, och mot förmodan, skulle besluta att EG-anpassningen inte skall avbrytas, blir det nödvändigt att radikalt stärka medborgarnas ställning och makt i deras egenskap av konsumenter. Detta krav behandlas mer utförligt i en annan motion.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

{att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att harmoniseringen till EG:s inre marknad skall upphöra med omedelbar verkan¹},

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att omedelbara och kraftfulla åtgärder måste vidtas för att en stark och medveten konsumentmakt skall kunna skapas.

{att riksdagen vid avslag på p 1 som sin mening ger regeringen till känna att samhället måste kunna garantera, att tillräckliga resurser satsas på säkra en stark konsumentmakt och att denna garanti uttrycks i grundlag¹}.

Stockholm den 25 januari 1990

Elisabet Franzén (mp)

Kent Lundgren (mp)

Gösta Lyngå (mp)

Anita Stenberg (mp)

¹ 1989/90:U552

